

Grote hert van Tegelen

Eucladoceros ctenoides

Taxonomie

Klasse: Mammalia
Orde: Artiodactyla (evenhoevigen)
Familie: Cervidae (herten)
Geslacht: *Eucladoceros*
Soort: *Eucladoceros ctenoides* (Nesti, 1841)

Karakterisering

De Nederlandse naam van *Eucladoceros ctenoides*, het grote hert van Tegelen, verwijst naar de belangrijkste vindplaats van dit hert in ons land, de kleigroeves bij het Limburgse Tegelen. Daar zijn ook fossiele botten van een kleiner hert gevonden, *Cervus rhenanus*. *Eucladoceros* wordt daarom aangeduid met het 'grote hert'. In grootte was dit dier vergelijkbaar met het edelhert en het had net als deze recente soort een uitbundig vertakt stanggewei. Vandaar de geslachtsnaam *Eucladoceros* (= Grieks voor 'goed vertakt gewei').

Uiterlijk

Het grote hert van Tegelen laat zich qua uiterlijk het best vergelijken met het edelhert. *Eucladoceros* was met een schofthoogte van 1,8 m en een lengte van 2,5 m wel iets groter. Allebei de soorten hebben een stanggewei. In het geval van *Eucladoceros* bestond dit uit één stang die achteroverbuigt, met min of meer loodrecht daarop vier of vijf zijtakken die aan het einde naar voren buigen.

Leefwijze

Uitgaande van de gelijkenis met het edelhert kan men veronderstellen dat het grote hert van Tegelen een vergelijkbare levenswijze had. Analyse van sporen op het glazuur van de kiezen heeft aangetoond dat *Eucladoceros* eerder een browser was die zich voedde met takken en bladeren. Het edelhert is daarentegen een mixed feeder die van alles eet: takken, gras, bladeren, wortels en knollen. Edelherten kunnen dan ook overleven in tal van verschillende milieus, alhoewel ze daarbij een duidelijke voorkeur hebben voor bosachtige omgeving. De vele *Eucladoceros*fossielen uit Tegelen, waarvan de fossiele flora en fauna ook duiden op een woud, bevestigen dat ook dit dier zich thuis voelde in een meer bosachtige omgeving. Maar het is goed mogelijk dat het stand wist te houden in de wat koudere perioden van het Vroeg-Pleistoceen, net zoals edelherten vandaag de dag leven in Schotland en Scandinavië.

Geografische verspreiding

Nog niet zo lang geleden had ieder land zijn eigen soort *Eucladoceros*. De Nederlandse vondsten werden bijvoorbeeld *E. teguliensis* genoemd. Op zich is het onlogisch dat er zoveel verschillende soorten zouden zijn met ieder een beperkte verspreiding. Immers het edelhert heeft vandaag de dag ook een enorme verspreiding. Nederlandse paleontologen wisten aan te tonen dat met al die verschillende namen vrijwel steeds dezelfde soort werd aangeduid. De oudste naam geldt en daarom moet de soort *E. ctenoides* heten. Toen werd ook duidelijk dat deze soort een enorme verbreiding had en door heel Europa tot in Azië gevonden kon worden.

Voorkomen in de tijd

De bloeiperiode van *Eucladoceros* lag in het Vroeg-Pleistoceen, maar er zijn ook vondsten gemeld uit het Pliocceen en het Midden-Pleistoceen. De Nederlandse vondsten dateren uit het Vroeg-Pleistoceen tot vroeg Midden-Pleistoceen.

Evolutie

Over de evolutie van *Eucladoceros* valt weinig te zeggen. Het is niet duidelijk welke soort of welk geslacht de voorouder van dit hert geweest is. *Eucladoceros* zelf is een doodlopende tak; geen van de recente soorten is een directe afstammeling van dit hert.

Vindplaatsen in Nederland

De belangrijkste vindplaats voor *Eucladoceros* in ons land is Tegelen. Hier is onder andere een compleet gewei gevonden dat nu is opgesteld in Teylers Museum. De tweede belangrijke vindplaats is de Oosterschelde, waar tal van resten zijn opgevist. Daarnaast is *Eucladoceros* ook gevonden op de Maasvlakte: bij Maalbeek, bij Cuijk, bij Bavel en in Het Gat, een locatie op de Noordzee waar een Midden-Pleistocene fauna is opgevist. Veel van die vondsten bestaan uit geweifragmenten. Niet alleen zijn dit de meest karakteristieke delen van het hert, maar omdat het gewei ieder jaar werd aangemaakt en weer werd afgeworpen, had het een grotere kans te fossiliseren.

Bronnen / tips om verder te lezen

Boeken en tijdschriften

1. Falconer, 1868. - *Deinsea*, 2, 95-121.
2. Vos, J.de, D. Mol & J.W.F. Reumer, 1995: Early Pleistocene Cervidae (Mammalia, Artiodactyla) from the Oosterschelde (the Netherlands), with a revision of the cervid genus *Eucladoceros*

Internet

1. <http://nl.wikipedia.org/wiki/Eucladoceros>